

Opstellers: André de Baerdemaeker, Els Kwaks & Peter Milders

Betreft: Jaarverslag Stichting Vogelklas Karel Schot 2020

Inleiding

Vogelklas Karels Schot is een opvangcentrum voor zieke, gewonde en anderszins hulpbehoevende wilde vogels en zoogdieren. In dit jaarverslag legt de Vogelklas verantwoording af over de belangrijkste prestaties en activiteiten die in het verlengde van deze kerntaak in het jaar 2020 hebben plaatsgevonden.

Er lijkt sprake te zijn van een aanhoudende groeitrend in het aantal op te vangen dieren in de Vogelklas. In 2020 steeg het aantal dieren voor het eerst tot boven de 12.000.

Verder stond het jaar 2020 in het teken van uitbraken van virusziektes. Niet alleen speelde de coronapandemie de organisatie parten, ook een uitbraak van vogelgriep onder wilde vogels had direct invloed op de activiteiten van de Vogelklas.

Organisatie

Bestuur

Stichting Vogelklas Karel Schot valt onder de verantwoordelijkheid van een bestuur met zeven zetels. Het bestuur is verheugd met het toetreden van de heer Peter Milders als secretaris van het bestuur. Hier heeft Vogelklas een ervaren bestuurder mee in de wacht gesleept. De heer Milders heeft ook de secretarisrol vervuld bij de Nederlandse Ornithologische Unie en (nog steeds) bij de Zoogdiervereniging. De samenstelling van het bestuur is daarmee eind 2020 als volgt: de heer André de Baerdemaeker, in het dagelijks leven ecooloog bij Bureau Stadsnatuur, is voorzitter; de heer Martin Frank, werkzaam als strategisch beleidsadviseur fiscale zaken bij Stichting Pameijer, is penningmeester; de heer Peter Milders, juridisch consultant bij Voxius, is secretaris; de algemeen bestuursleden zijn mevrouw Loes Oorsprong, gepensioneerd dierenarts, mevrouw Monique Franssen, freelance communicatie-adviseur en mevrouw Anja Melis (geen hoofdbetrekking).

Staf

De Vogelklas heeft in het verslagjaar vijf betaalde medewerkers in dienst. Mevrouw Monique de Vrijer is beheerder. Zij is samen met het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor de uitvoering van het gestelde beleid en leidt het

operationele deel van de Vogelklas. Mevrouw Ragna Marckmann is hoofd diervoorzorging. Zij is verantwoordelijk voor de veterinaire zorg aan de dieren, stelt behandelplannen op en controleert het herstel. Daarnaast is zij medeverantwoordelijk voor scholingstrajecten en de begeleiding van stagiairs.

In het voorjaar is besloten de dierenverblijven buiten en binnen strikter in verzorging van elkaar te scheiden. Mevrouw Eline Konijnenburg is daarop in juni 2020 gestart als diervoorzorging buitenverblijven. Verder is de heer Eewout Rorije als diervoorzorging actief.

In december 2020 is mevrouw Marissa Hoogendoorn als diervoorzorging in dienst getreden als opvolger van mevrouw Samara Drop.

Tot slot is vermeldenswaardig dat in het broedseizoen vijf betaalde vakantiekrachten in tijdelijke dienst zijn genomen om de enorme toestroom van jonge vogels goed het hoofd te kunnen bieden.

Vrijwilligers

In 2020 lag het gemiddelde aantal vrijwilligers, evenals voorgaande jaren, rond de 120. Covid-19 maakte het een bijzonder jaar voor vrijwilligers. Veel was onduidelijk en een aantal vrijwilligers uit risicogroepen haakte, heel begrijpelijk, tijdelijk af.

Vanaf het begin van de crisis in maart is gewerkt conform de landelijke maatregelen. De eerste zes weken is gewerkt met een beperkt aantal ervaren vrijwilligers. Vervolgens is gekozen voor wat versoepeling en zijn de roosters aangepast. Vanaf dat moment wordt gewerkt in kleinere groepjes die op verschillende tijden met het werk starten. Zo wordt nog altijd gewerkt.

De vrijwilligers werden via nieuwsbrieven op de hoogte gehouden van de stand van zaken in de Vogelklas. De meeste vrijwilligers zijn actief als asielmedewerkers. In het voorjaar en de zomer worden daarnaast de zogeheten 'voedermoeders' ingezet als ondersteuning bij het voeren van verweesde jonge vogels. De werving hiervan kon aanvankelijk door Covid-19 niet doorgaan. Door een extra wervingsactie in mei 2020 lukte het uiteindelijk toch om 19 voederouders in 2020 aan te trekken en op te leiden.

In april 2020 heeft het bestuur het nieuwe vrijwilligersbeleid vastgesteld.

Stagiairs

De Vogelklas is een unieke leeromgeving, waar studenten vele vogelsoorten van dichtbij kunnen zien en verzorgen. Veel studenten in de opleiding tot diervverzorgers maken hiervan gebruik.

Jaarlijks worden ten minste tien stageplaatsen aangeboden. In 2020 zijn in totaal elf van deze beschikbare plaatsen ingevuld. Vermeldenswaardig is ook dat de 5 vakantiekrachten die in de zomer van 2020 werden aangenomen, allemaal daarvoor een stageperiode bij de Vogelklas hebben doorlopen waarmee we ze nog meer werkervaring hebben opgedaan.

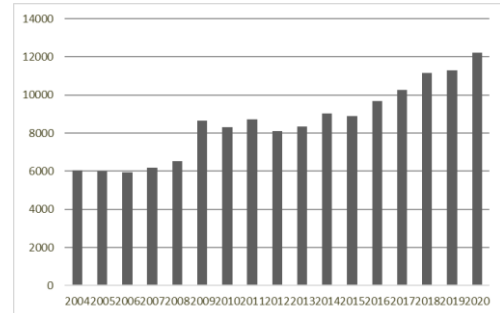
Opvang vogels en zoogdieren

Opvangtotalen

In 2020 heeft de Vogelklas in totaal 12.250 dieren opgevangen (bijlage 1), bijna 1000 dieren meer dan in recordjaar 2019. De jaarlijkse groei in patiënten blijft daarmee zorgwekkend (figuur 1). De Vogelklas ving 11.150 wilde vogels op, verdeeld over 114 soorten, waaronder (maar liefst) negen baardmannen van een groep die gelijktijdig tegen een raam vloog in Vlaardingen, acht slechtvalken, een papegaaiduiker en een draaihals. Daarnaast werden 864 tamme dieren gebracht, voornamelijk sier- en postduiven, maar daarnaast ook afgedankte of verloren kippen, ontsnapte kooivogels en een enkele weggevlagen valkeniersvogel. Deze tamme dieren leggen een significant beslag op de opvangcapaciteit van de Vogelklas. De 236 wilde zoogdieren, verdeeld over negen soorten, waren zoals gebruikelijk grotendeels vleermuizen (218), kleine marterachtigen (6) en egels (11).

Ontwikkelingen

Het aantal op te vangen in Rotterdam kent al jaren een stijgende trend. De groei beslaat jaarlijks ongeveer 5% (figuur 1). De capaciteit van de Vogelklas, zowel in ruimte als in menskracht wordt hiermee tot het uiterste belast. De Vogelklas streeft naar groei in capaciteit om aan de zorgvraag te kunnen blijven voldoen.

Figuur 1. Jaarlijks aantal opgevangen dieren in 2004-2020.

Herkomst dieren

In bijlage 2 is te zien uit welke gemeentes de dieren in de Vogelklas afkomstig zijn. Van 11.083 vogels is de herkomstgemeente bekend. De Vogelklas ontving vogels uit 36 Zuid-Hollandse gemeentes. De voornaamste leverende gemeente is Rotterdam met 4040 exemplaren; 36,5%. In relatieve zin daalt het aandeel van Rotterdam ten opzichte van de andere gemeentes jaarlijks met ongeveer 2%. Op de tweede plaats volgt Dordrecht met 870 vogels (7,9%). Het aandeel van gemeente Dordrecht is al jaren fors, en lijkt jaarlijks wat toe te nemen. Als derde en vierde in de lijst staan gemeentes Hoeksche Waard en Nissewaard genoteerd met resp. 794 (7,2%) en 565 (5,1%). Deze gemeentes scoren jaarlijks mee dan 5% van de toestroom naar de Vogelklas. Andere gemeentes scoren vrijwel altijd lager dan 5%.

Van 67% van de patiënten kon de achterliggende oorzaak van binnenkomst worden achterhaald. De voornaamste oorzaken zijn traditiegetrouw 'jong en verweesd' (35%), 'botsing met een object of het verkeer' (24%) en 'gebeten door een kat' (16%). In 275 gevallen bleek een vogel verstrikt te zijn geraakt in zwerfvuil, en niet zelden ook vislijnen en vis-haken. Zwerfvuil blijft een onnodige bron van sterfte onder wilde dieren.

Behandelresultaat

Niet alle dieren in de Vogelklas konden worden behandeld. Voor 137 vogels bleek opvang niet noodzakelijk. Zij werden direct weer in vrijheid gesteld. De Vogelklas heeft 5570 wilde vogels behandeld. Van deze vogels konden 2751 exemplaren weer in vrijheid worden gesteld. Het gaat om een succesratio van 49%, een percentage dat gelijk is aan dat in het voorgaande jaar. Andere dieren stierven in de Vogelklas, of werden alsnog geëuthanaseerd wanneer bleek dat een behandeling na enige tijd niet aansloeg. Daarnaast is een deel

van de vogels overgeplaatst naar andere opvangcentra (bijvoorbeeld voor specialistische zorg) of naar een organisatie voor de opvang van gedomesticeerde vogels wanneer dat gepast was.

Educatie & P.R.

Rondleidingen

Voor het jaar 2020 was de PR-commissie van plan om naast de reguliere rondleidingen met een meer thematische aanpak te experimenteren, bijvoorbeeld met rondleidingen gekoppeld aan de seizoenen, vogelvoer, vriesweer, chicknapping of vogelgriep. De bedoeling was ook om een rondleiderspool van vrijwilligers op te leiden, zodat de flexibiliteit in omvang en beschikbaarheid van de rondleidingen groter zou worden. Helaas gooiden COVID-19 en vervolgens de vogelgriep in november en december 2020 roet in het eten.

In het begin van het verslagjaar zijn nog twee rondleidingen gegeven, maar vanaf eind maart zijn de rondleidingen stil komen te liggen. Ook de jaarlijkse open dag hebben we niet kunnen organiseren.

In de loop van 2020 is enkele malen gediscussieerd over het aanbieden van online rondleidingen, maar de opvangwerkzaamheden vergden te veel tijd om dit goed en doordacht vorm te geven.

In bijgevoegd memo van de PR-commissie aan het bestuur van de Vogelklas wordt diepgaander op dit onderwerp ingegaan.

Presentaties

Ook het aantal presentaties was door COVID-19 minder. Medewerkers van de Vogelklas hebben in het verslagjaar vier presentaties gegeven en eenmaal een excursie georganiseerd tijdens welke vogels werden losgelaten. Er waren medio maart 2020 nog zes presentaties afgesproken, maar deze zijn afgezegd, omdat de organisaties waaraan deze gegeven zouden worden nog niet zover waren dat dit online kon gebeuren.

Media

De belangstelling van de media was in 2020 wat minder dan de voorgaande twee jaren. Gewoonlijk is bijvoorbeeld de jaarlijkse open dag aanleiding voor de pers om ruim aandacht te besteden aan de Vogelklas. Dat ontbrak in dit coronajaar. De Vogelklas blijft echter actief de aandacht van de media opzoeken om voorlichting te geven over vogels of het werk van de Vogelklas onder de aandacht te

brengen. Onze persberichten worden regionaal vrijwel altijd opgepikt. Het bericht begin juni dat de Vogelklas werd overstroomd door vele jonge vogels kende een goed bereik. Ook landelijke media besteedde hieraan aandacht. Daarnaast was er regelmatig aandacht voor gewonde of verzwakte vogels, zoals het bericht over het uit nest gevallen ooievaarsjong.

Tabel 1. Nieuwsberichten over de Vogelklas per medium

AD de Dordtenaar	1
AD Hoeksche Waard	1
AD Rotterdam	14
AD Voorne-Putten	1
BN De Stem	4
Dagblad010	1
De Havenloods	19
Nederlands Dagblad	1
PZC	8
Rijnmond.nl	4
Telegraaf	1
Tubantia	1
Volkskrant	2
WNL.tv	1
Totaal	59

Financiën

De financiële verantwoording is uitgewerkt in Jaarrekening 2020 – Stichting Vogelklas Karel Schot. Deze is opgesteld door Rijnraad BV. In dit rapport zijn onder meer de financiële positie, de balans, de staat van baten en lasten en de toelichtingen daarop opgenomen en voorzien van een accountantsverklaring. Meer details zijn te vinden in het genoemde rapport.

Samenwerkingsverbanden en dankwoord

De Vogelklas is voor haar bestaan afhankelijk van de steun van diverse organisaties, instellingen en overheden. Gemeente Rotterdam verleent de Vogelklas al jaren een prestatie-subsidie die voor de Vogelklas financieel onmisbaar is.

Ook Dierenbescherming Rijnmond is een vaste steun en toeverlaat voor de Vogelklas. De meldkamer zorgt ervoor dat honderden dieren naar de Vogelklas worden vervoerd en de dierenambulances van Dierenbescherming bezorgen een groot deel van de patiënten naar het Afrikaanderplein. In Dordrecht werkt de Vogelklas nauw samen met Dierenzorgcentrum Louterbloemen, waar men een vooropvang en dierenambulance faciliteert, zodat gewonde dieren vanuit regio Drechtsteden efficiënt in Rotterdam terechtkomen.

De Vogelklas kent daarnaast een nauwe samenwerking met een aantal vogelopvangcentra in de regio, maar ook daarbuiten. Vooral met Vogelopvang De Wulp in Den Haag is er een nauwe praktische samenwerking.

Ook is er een nauwe samenwerking ontstaan tussen Stichting Dierenlot, Wildopvang.nl en de Vogelklas. In gezamenlijkheid werken we aan belangenbehartiging voor wildopvangcentra in Nederland door in gesprek te treden met het Ministerie van LNV, de NVWA en andere overheden. De Vogelklas ervaart deze samenwerking als zeer prettig en uitermate waardevol.

De afdeling Virologie van het Erasmus MC mag hier niet onvermeld blijven. Dankzij de expertise en hulp van deze wetenschappers kan de Vogelklas zich beter van haar taken kwijten. Met name Thijs Kuiken en Lineke Begeman zijn wij veel dank verschuldigd.

De Vogelklas werkt verder samen met meerdere onderzoeksinstituten en kennisinstellingen om kennis en kunde te delen. Ten behoeve van onderzoek is materiaal en informatie geleverd aan Naturalis Leiden, Universiteit Utrecht, Natuurhistorisch Museum Rotter-

dam, Erasmus Medisch Centrum, en Vleermuiswerkgroep Nederland. Daarnaast is informatie gedeeld met GGD-Rotterdam, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland RVO, de Dierenpolitie, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Stadsbeheer Rotterdam, het Ministerie van LNV, Rijkswaterstaat en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

De deelname aan SON-RESPONS ten behoeve van de opvang van olievogels is van aard gewijzigd. Vogelklas is niet langer onderdeel van SON Respons, maar is een samenwerkingspartner geworden. Dit is onderdeel van een voortgaande ontwikkeling in het beter organiseren van olievogelopvang in Nederland. Alle deelnemende opvangcentra, waaronder de Vogelklas, hebben een intentieverklaring ondertekend waarin is toegezegd dat die samenwerking ook voor de komende jaren zal worden voortgezet.

De Vogelklas spreekt, tot slot, graag haar dank uit richting alle dierenambulances, opvangcentra, hulpdiensten, ambtenaren, bestuurders, media, bedrijven, fondsen, inzamelaars, donateurs, vrijwilligers en het publiek die het werk van de Vogelklas op enigerlei wijze ondersteunen.

BIJLAGE 1. Opgevangen dieren in 2020

WILDE VOGELS	11.150		
Aalscholver	45	Pimpelmees	133
Alk	1	Putter	15
Appelvink	3	Ransuil	11
Baardman	9	Rietgors	2
Beflijster	1	Rietzanger	1
Bergeend	2	Roerdomp	2
Blauwe Reiger	104	Roodborst	45
Boerenwaluw	81	Rotgans	2
Bokje	1	Scholekster	70
Bonte Vliegenvanger	3	Sijs	1
Boomkruiper	11	Slechtvalk	8
Boomvalk	6	Smient	2
Bosuil	10	Sperwer	18
Brandgans	13	Spreeuw	112
Brielduiker	1	Staartmees	1
Buizerd	53	Stadsduif	1261
Dodaars	1	Steenuil	2
Draaihals	1	Stormmeeuw	37
Ekster	433	Stormvogeltje	1
Fazant	37	Tafeleend	4
Fuut	75	Tapuit	1
Gaai	62	Tijftjaf	12
Gekraagde Roodstaart	3	Torenvalk	43
Gierzwaluw	194	Tuinfluitier	5
Goudhaan	29	Tureluur	1
Grasmus	1	Turkse Tortel	746
Graspieper	1	Vink	21
Grauwe Gans	142	Visarend	1
Groene Specht	14	Visdief	10
Groenling	7	Vuurgoudhaan	3
Grote Bonte Specht	46	Waterhoen	163
Grote Canadese Gans	35	Waterral	4
Grote Lijster	2	Watersnip	1
Grote Mantelmeeuw	5	Wespendief	1
Grote Zilverreiger	2	Wilde Eend	659
Grutto	1	Winterkoning	25
Halsbandparkiet	177	Wintertaling	2
Havik	7	Witte Kwikstaart	32
Heggenmus	45	Zanglijster	73
Holenduif	19	Zeekoet	2
Houtduif	1653	Zilvermeeuw	240
Houtsnip	107	Zwarte Kraai	257
Huismus	263	Zwarte Roodstaart	3
Huiszwaluw	43	Zwartkop	12
Jdsduiker	1	onbekend	6
Jsvogel	10		
Jan-van-gent	3	TAMME DIEREN	864
Kauw	655	Kip	126
Keep	1	Postduif	280
Kerkuil	25	Sierduif	234
Kievit	7	Siereend	118
Kleine Canadese Gans	1	Sierhoender	21
Kleine Karekiet	11	Siergans	39
Kleine Mantelmeeuw	533	Sierzwaan	2
Knobbelzwaan	554	Tropische vogel	43
Koekoek	3	Valkeniersvogel	1
Kokmeeuw	185		
Kolgans	2	WILDE ZOOGDIEREN	236
Koolmees	341	Bunzing	5
Koperwiek	7	Egel	11
Krakeend	23	Gewone dwergvleermuis	117
Kramsvogel	2	Haas	1
Kuifeend	46	Laatvlieger	9
Lepelaar	1	Meervleermuis	3
Meerkoet	423	Rosse Vleermuis	2
Merel	364	Ruige dwergvleermuis	81
Nijlgans	144	Dwergvleermuis onbekend	6
Oeverzwaluw	2	Wezel	1
Ooievaar	5		
Papegaaiduiker	1	TOTAAL	12.250

BIJLAGE 2 – HERKOMSTGEMEENTES VAN VOGELS IN DE VOGELKLAS 2020

Gemeente	aantal	%
Rotterdam	4040	36,5
Dordrecht	870	7,9
Hoeksche Waard	794	7,2
Nissewaard	565	5,1
Vlaardingen	438	4,0
Goeree-Overflakkee	423	3,8
Schiedam	420	3,8
Capelle aan den IJssel	385	3,5
Zwijndrecht	370	3,3
Barendrecht	306	2,8
Ridderkerk	274	2,5
Hellevoetsluis	271	2,4
Lansingerland	255	2,3
Papendrecht	232	2,1
Hendrik-Ido-Ambacht	182	
Krimpenewaard	166	
Alblasserdam	161	
Westvoorne	156	
Albrandswaard	155	
Sliedrecht	153	
Maassluis	138	
Brielle	128	
Den Haag	68	
Midden-Delfland	37	
Molenlanden	16	
Zuidplas	11	
Delft	8	
Moerdijk	7	
Gouda	6	
Pijnacker-Nootdorp	5	
Westland	5	
Hardinxveld-Giessendam	2	
Gorinchem	1	
Leiderdorp	1	
Midden-Kennemerland	1	
Nieuwkoop	1	
Rozendaal	1	
buiten Zuid-Holland	30	
onbekend	931	
Totaal	12.014	

BIJLAGE 3. Oorzaken van binnenkomst van vogels in 2020

Oorzaak	Aantal	percentage van het aantal patiënten (alleen van dieren met bekende oorzaak: 8038 (66.9%); waarden van 1% of lager niet weergegeven)
Jong en verweesd	2807	34,9%
Botsing met object of in het verkeer	1951	24,3%
Gebeten door kat, hond of overige	1313	16,3%
Uitputting	922	11,5%
Verdwaald huisdier	520	6,5%
Verstrikt in draad, touw of zwerfvuil	275	3,4%
Besmeurd of verontreinigd (bv. olie)	93	
Nest verwijderd bij werkzaamheden	124	
Mishandeling door mens	19	
Inbeslagname	0	
Overig	14	
Oorzaak onbekend	3976	
Totaal	12.014	

BIJLAGE 4. Behandelsucces van vogels in 2020

Behandeld	5570	
Euthanasie	854	15%
Gestorven	1965	35%
Losgelaten	2751	49%
Niet-behandeld	6375	
Gestorven bij binnenkomst	2736	
Euthanasie bij binnenkomst	2854	
Losgelaten bij binnenkomst	167	
Herplaatst	618	
Nog present op 1 januari 2021	137	